Over het tweede vraagstuk matigen we ons geen oordeel aan, al staat het bij ons vast, dat de kerken ook dit punt tot oplossing moeten brengen.

Er zijn er voor en er zijn tegen het hoog-Javaansch; en we verstaan uitnemend, dat er broederen zijn die er *voor*, en broederen die er *tegen* partij kiezen.

Maar in elk geval zijn de bedenkingen, die de heer P. Jansz hier oppert, van zoo ernstig karakter, dat ze een nauwkeurig onderzoek overwaard zijn; een onderzoek waarbij de kerken profijt zullen hebben te trekken ook van de taalkennis die buiten onzen kring onder andersdenkenden aanwezig is.

Appeltern.

Over het gruwelijk fanatisme, dat in Appeltern uitbrak, schreef de *Standaard:*

De gruwel van Appeltern heeft heel het land door de gemoederen ontsteld.

Men staat hier voor een misdaad van sectarisch fanatisme, als men in onze dagen niet meer voor mogelijk had gehouden.

Godsdienstwaanzin is hier volstrekt niet in het spel, alleen een sectarisme, dat in zijn fanatieke drift de ordinantiën Gods, in natuur en Woord, in het aangezicht slaat.

Niemand die nog het *Onze Vader* bidt, en daarin óók bidt: „Verlos ons van den Booze", kan de inwerking op ons leven van demonische machten ontkennen.

De vraag is alleen maar, hoe, op wat wijs we ons tegen deze hebben te verweren. Daartoe nu wees de Christus het geestelijk middel aan van *vasten en bidden*, maar het Heidendom nam zijn toevlucht tot *uitwendige* middelen van slaan, branden en dooden; en het zijn deze Heidensche usantiën, die in strijd met Gods Woord voor een deel nog in enkele streken ook van ons land hangen bleven.

Schrijver dezes is er te Scheveningen voor ruim twintig jaren zelf getuige van geweest, hoe in de groote kerk, toen bij een paniek, uit vrees voor brand, al het volk wegstoof, en een beteuterde vrouw, geheel buiten zichzelf, in het ruim zitten bleef en gilde, twee mannen op haar aanvlogen, en zeggende dat ze den booze inhad, haar uit al hun macht begonnen te slaan, zoo zelfs, dat het moeite kostte hen te bewegen, hiervan af te laten.

In Brazilië is de regeering voor jaren zelfs met een brigade krijgsvolk tegen zulk een secte moeten optrekken, om haar wilde orgiën te stuiten.

Tegen de excessen van zulk fanatisme moet de Overheid dan ook ingaan. Hier is gruwelijke overtreding van de ordinantiën Gods. Hier is moord en mishandeling, en dit moet zonder aanzien der personen gestraft.

Zulke overblijfselen van het Heidendom moeten worden tegengestaan.

En als de Overheid haar plicht heeft gedaan, heeft de kerk te Appeltern te onderzoeken, welk deel van schuld aan haar ligt, en moet ze door de macht van het Woord met tak en wortel zulk fanatisme geestelijk pogen uit te roeien.

Er moet in Appeltern een biddag worden uitgeschreven tegen den demon van zulk wild fanatisme!

Hier komt de *Hervorming* tegen op.

Zij wraakt het, dat de *Stand.* het geloof in demonische machten beschermt, in plaats van het te helpen uitroeien.

Dit *kan* niet doen, wie de Openbaring der Heilige Schrift als waarheid aanneemt. Jezus leert zeer beslist dat er een duivel bestaat, en de Schrift zegt *dat die voer in Judas.* Jezus ontmoette telkens „bezetenen". Hij zelf wierp duivelen uit, en gaf aan zijn discipelen de macht om desgelijks te doen. En ook de apostelen leeren ons, dat we den strijd hebben niet tegen vleesch en bloed, maar tegen „de geestelijke boosheden in de lucht". Jezus' gansche levensstrijd was tegen den „Overste dezer wereld".

Door het feit zelf van de inwerking van demonen op den mensch voor onwaarheid te verklaren, zou de *Stand.*, dus de apostelen en heel de Schrift lijnrecht weersproken hebben.

De *Stand.* schreef:

„Niemand die nog het Onze Vader bidt en daarin óók bidt: Verlos ons van den Booze, kan de inwerking op ons leven van demonische machten ontkennen."

De *Herv.* zegt hiervan:

Maar doet dit hier, in dit verband, ter zake? En indien het hier ter zake doet, kan het dan een andere strekking hebben, dan den waan dier Appelternsche dwepers in bescherming te nemen?

„De vraag is alleen maar, heet het verder, hoe, op wat wijs, we ons tegen deze (demonische machten) hebben te verweren."

Neen, dit niet alleen is de vraag.

De vraag is in de eerste plaats, of gij, die bij uw volk het geloof in demonische machten onderhoudt, *zonder dat gij bij machte zijt aan te wijzen, waardoor het die demonische invloeden van andere invloeden zal kunnen onderscheiden,* niet mede verantwoordelijk zijt voor zijn vreeselijken waan, dat een bepaald persoon in onderscheiding van anderen, van zoo'n boozen demon zou bezeten zijn.

Daar ligt in de eerste plaats de vraag waarmee gij te doen hebt.

Indien dit zoo is, laat dan de *Herv.* ook staande houden, dat de Heilige Schrift, dat Jezus, dat de apostelen de verdwaasden van Appeltern in bescherming nemen, en voorts de Schrift uitbannen.

Ja maar, zegt de *Hervorming*, gij mist het middel om aan te wijzen, „waardoor men de demonische invloeden van andere zal kunnen onderscheiden".

Ei zoo, als de arts ziekte constateert van psychischen oorsprong, zal hij dan dezen oorsprong niet mogen constateeren, ook al is hij nog buiten staat, een volledige diagnose te geven?

Voor u, gaat de *Herv.* voort, kan dat geen kwaad, uw hooge ontwikkeling bewaart u voor excessen, maar bij anderen leidt dat vanzelf tot fanatisme.

Ze schrijft:

U zal het Joodsche, en nieuw-testamentische, en middeneeuwsche geloof aan de inwerking van demonen, specifiek onderscheiden van andere invloeden, niet deren. Voor uw levenspractijk heeft het geen gevolg. Heel uw ontwikkeling en de levenskring waarin gij ademt, bewaart er u voor, dat de voorstelling van den haarlijken duivel en zijn trawanten u tot een concrete werkelijkheid wordt. Maar de volkskringen, die onder uw invloed staan, verkeeren, ook thans weder blijkens de bloedige tooneelen te Appeltern, in een ander geval.

Dit wordt door de *Standaard* geheel en al voorbijgezien. En ongemerkt worden zij, die den demon op zoo gruwelijke, en, ook volgens de *Standaard* natuurlijk, op zoo misdadige wijze te lijf gingen, zelven aangewezen als menschen die de slachtoffers zijn van den demon van zulk wild fanatisme, waartegen te Appeltern een biddag moet worden uitgeschreven.

Met uw verlof.

Duizenden en nogmaals duizenden, die op gelijke trap van ontwikkeling staan als de fanatici van Appeltern, gelooven evenals wij aan demonen, en toch komt er nooit een exces bij hen voor. Wat hen bewaart is, dat ze zich aan de Schrift houden, en aan wat Jezus voorschreef, aan het vasten en bidden.

Uw distinctie gaat dus niet op. De ervaring weerspreekt haar.

De *Stand.* beweerde, dat men hier niet met krankzinnigheid, maar met fanatisme te doen heeft.

De *Herv.* antwoordde:

Onze psychiaters zullen er waarschijnlijk anders over denken. Indien hier geen godsdienstwaanzin in het spel is, waarbij zou dan ooit van godsdienstwaanzin sprake kunnen zijn, zouden wij meenen.

Wat zegt dit? Zijn de Psychiaters dan de mannen die recht van meespreken op het gebied van de religie hebben? Waardoor hebben ze zich dan dit recht verworven?

Ook dat we de Overheid er bij riepen, deugt volgens de *Herv.* niet, althans niet om te *straffen*.

Nu nog fraaier. God zegt: gij zult niet dooden. Hier greep moord plaats, en de Overheid zal niet moeten *straffen!* Weet dan de *Herv.* niet, dat we een *straf*wetboek hebben, en dat op moord *straf* staat?

Ze zegt er van:

De *Standaard* wil, dat de Overheid die Appelternsche verdwaasden zal straffen — niet onschadelijk zal maken in het belang van rust en veiligheid, ter voorkoming ook van uitbreiding van een kwaad, dat, zooals de ervaring bij soortgelijke gevallen leert, besmettelijk is; — maar zal *straffen*, omdat hier gruwelijke overtreding is van de ordinantiën Gods, omdat zulke overblijfselen van het Heidendom moeten worden tegengestaan; m. a. w. omdat de *Standaard* van oordeel is, dat de wijze waarop men in Appeltern den demon bestreed, in strijd is met de Schrift en met Christus bevel.

Nu is, moet men weten, de *Heraut* juist dezer dagen bezig geweest, van nieuws het bekende gravamen van Dr. Kuyper tegen art. 36 der Nederlandsche geloofsbelijdenis, waarbij de Overheid wordt opgedragen voor de ware religie te waken, toe te lichten en te bepleiten. Wij laten daar, of, in overeenstemming met dat artikel, de Overheid in dien geest tegen de Appelternsche euveldaden te laten optreden, niet in strijd is met die wraking van art. 36. Maar getuigt het niet van verwarring dat de *Standaard* de Overheid beveelt, tegen menschen, die volgens het slot van zijn schrijven bezeten zijn, op te treden op een wijze, die door de Schrift en door den Christus wordt veroordeeld?

Wij begrijpen het niet.

„Bezetenen" hebben wij die „moordenaars" volstrekt niet genoemd. Ze wilden omgekeerd een „bezetene" verdoen.

Dat dit geval met Art. 36 niets uitstaande heeft, is te duidelijk om er ons bij op te houden.

En wij blijven met de *Stand.* beweren, dat de kerk en de kerkeraad hier een zware verantwoordelijkheid draagt; dat een vaste- en biddag onverwijld moest worden uitgeschreven; en dat dit vreeselijk kwaad niet opkwam uit de overtuiging, dat „de duivel omgaat als een brieschende leeuw, zoekende wien hij kan verslinden", maar daaruit, dat men tegen demonische machten op *Heidensche* in plaats van op *Christelijke* wijze den strijd aanbond.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van den heer J. v. d. Bijl te Aarlanderveen *f* 2.50; van Mej. S. S. te Rotterdam *f* 5; door den heer Rollman te Bodegraven, van N. N. te Aarlanderveen *f* 5.

Dringend verzoeken wij den vrienden, onze scholen door hunne gaven te steunen.

Bovenstaande in hartelijken dank ontvangen!

Wij herinneren den vrienden, dat de heer G. DOCTER te Apeltern niet meer voor Kootwijks scholen collecteert. Voor deze zaak worden alleen giften gevraagd door den heer H. DEKKER (mede-bestuurslid) en den heer JAN KASTEEL, wien wij dringend aanbevelen.

D. HULLEMAN,
Penningmeester

Kootwijk.

Uit de Pers.

Hollands Kerkblad schrijft over het gebeurde te Appeltern dit:

Wat in Appeltern voorviel, vraagt niet alleen de aandacht van hen, die het volk hebben te regeeren en te leiden, maar bijzonder ook van hen, die voor het leven der Kerk verantwoordelijk zijn, d. i. van hen, die den Naam des Heeren belijden.

Een moord is daar gepleegd. Een onschuldige is er doodgeslagen, en op afschuwelijke, barbaarsche, onmenschelijke wijze heeft men de handen in zijn bloed gewasschen en gejubeld met psalmen over dat bloed aan die handen.

Dit bedrijf is geschied in naam van den godsdienst; als vrucht van een bekeering, waarin men roemde; als een werk, dat Gode welgevallig moest zijn; als een teeken van hooge en heilige stemming; 't was een strijd tegen den duivel; en de bedrijver werd door zichzelven en door zijn geestverwanten in het eind vereerd als de overwinnaar van den duivel.

Dit alles geschiedde in een landstreek, die sterk Roomsch is; onder de oogen van het Roomsche volk. Maar niet door Roomschen. Neen, door Hervormden. In een Hervormde Gemeente, niet van liberaal of ethisch type, maar waar een rechtzinnige prediking gevorderd wordt, die op den naam van Gereformeerd aanspraak maakt. En in een kring dier Gemeente, die zich om de echten schaarde, die de weegschaal droegen, waarin prediking en vroomheid, waarheid en bevinding gewogen moesten worden. En die kring vond voeling in de pastorie; ze gold daar blijkbaar in haar aanmatiging; de moeder van den predikant stond er mee in betrekking, de predikant zelf hing aan het oordeel dier lieden.

Zoo is het beeld van den toestand, dat wij in onze camera opvangen.

En dat beeld is geen onbekend beeld voor wie ons kerkelijk leven kent.

Deze constellatie van kerkelijk leven heeft zich in Appeltern uitgewerkt, is in een uiterste doorgebroken, en heeft geleid tot een moord, niet uit haat of boosheid, maar uit fanatisme, uit dolle inbeelding van het overprikkelde gevoel, uit het vuile doorbreeksel van een gevoelsbestaan, dat niet aan den eeuwigen God, aan zijn Wil, zijn Woord, zijn Ordinantie, en daarom aan de Waarheid aan de kennis, aan het opzicht en den gaven band der Kerk en van het opzienerschap gebonden was.

Dit eerste bloed zou ongetwijfeld het begin geweest zijn van een bloedstroom, in dolheid vergoten, omdat iemand voelde, of zag, of hoorde, dat het moest; een bloedstroom, die eindeloos moorden zoekt, door ontketende dolheid voortgejaagd, en die in de ontzettendste zelfmoording zou eindigen.

De vonken, die overal in Nederland waaien en smeulen, en waarvan men gaarne een vuurtje maakt, om zich met de spranken te omgorden, — gelijk de Schrift het noemt; — die vonken werden hier tot een uitslaande vlam geblazen die heele streken in brand kon zetten, — zoo niet het zwaard der Overheid, Gods Dienaresse, tijdig getrokken en gebruikt was. De woudbrand van het fanatieke sectarisme waarvoor ons land zooveel brandstof biedt, had van Zuid naar Noord en van Oost naar West ons vaderland kunnen doortrekken.

De Heere heeft ons genadig bewaard.

Maar met den dank voor die bewaring zijn wij er niet; — ook niet, zoo het gebed voor Appeltern zich daarin voegt. Wij hebben het geval te verstaan; onze kerkelijke conscientie moet spreken; en we moeten onzen duren plicht leeren onderscheiden met betrekking tot het godsdienstig leven, dat gekeurd en geleid en gebouwd moet worden in den weg, dien de Heere onze God ons wijst in zijn Woord.

Bij menschelijk leven behoort opvoeding, behoort ontwikkeling, behoort een verband, behoort alles zijn plaats te hebben.

En opvoeding vordert verstand, een beginsel, een regel een goede methode.

Zonder die opvoeding en leiding van het leven met vaste hand, naar vasten regel en in een gebaanden weg, worden de levenden wilden en de wilden menscheneters. Gelijk een hof zonder hoevenier een wildernis wordt voor adders en allerlei ontuig.

Zoo is *alle* menschelijk leven zonder band, principe en methode wild en verwoestend.

Wat is zonder die opvoeding, leiding en richting het geslachtsleven, het leven in zaken, de wetenschap, de politiek, de kunst? Altegader onverdraaglijke woeste wildheid, die in het eind door dwingende hand gekeerd moet worden.

Nergens wordt hier straffeloos de ordinantie Gods verzaakt dat alle leven een regel *buiten* zich heeft, een band en een weg. Niet het minst ook het godsdienstige leven.

Daarom trad Luther als godsman tegen de losgebroken boeren op en trokken de hervormers zoo streng tegen de Doopersche te velde.

Daarom ook is onze roeping zoo ernstig met betrekking tot de Christelijke Kerk.

Alle drijven op het gevoel is lage afgoderij, een zeker onbewust pantheisme, of liever zelfvergoding, die, zoo ze vast zet, nergens voor staat.

Religie, godsdienst, is in de eerste plaats *kennen*, met het verstand onderscheiden, niet wat *ik* wil of gevoel, maar wat God, buiten mij, mij bekendmaakt. En daarna een *willig* zoeken, om in dien ontdekten weg geleid te worden en te gaan, om Hem te kennen, Hem te volgen, Hem te dienen naar zijn Woord.

Die regel geldt voor *alle* leven, dat naar God vraagt. Het drijven op een ongekend verborgen voelen en woelen in mij, de valsche mystiek, — is altijd afgoderij op elk gebied. Een mensch moet in elke levenshandeling *weten*, welke de van God verordineerde weg is, en hij moet in dien weg gaan, omdat hij dat weet.

Niet er in *spoelen*, maar er in *gaan*.

Waar op elk gebied des levens die regel geëerbiedigd, maar b.v. op kunstgebied losgelaten wordt, — daar wordt de kunst het wilde dier, dat in het eind als een satanisch gedrocht moet worden uitgedreven.

En waar het godsdienstige leven wil vloeien en drijven naar den wind des gevoels, zonder dat de heldere kennis van Gods Woord hier richt, en naar regel, beginsel, methode, ordinantie gevraagd en gedaan wordt, daar zou dit godsdienstige leven het nest zijn, waar het ontuig uitkruipt, en waartegen het zwaard der overheid uitging, tot het droop van bloed.

Een Kerk, die zich zelf laat drillen op dit weeke gedierte, is geen Kerk.

Het is daarom noodig, dat wij de kerkelijke constellatie, waarin de Kerk als Kerk tegenover dit booze verschijnsel in haar roeping te kort schiet, nader onderscheiden.

Bij juiste kennis van ellende en gevaar wordt het gebed vermenigvuldigd, dat om de genadige leiding van Gods Heiligen Geest in de wegen, door den Heere bepaald, opgaat.

En dan is het niet slechts om juiste onderscheiding te doen maar om een richten van heel onzen kerkelijken weg en arbeid, om des Heeren inzettingen te bewaren en te doen.

Over die kerkelijke constellatie dus nader.

Dit is volkomen juist.

Er wordt met vuur gespeeld, in vrome en in onvrome kringen, gespeeld met gevoelsvuur, dat zoo licht laaie uitslaat.

En in Gelderland wist men wat brand daaruit worden kon.

Denk slechts aan de actie op de Veluwe in de vorige eeuw, toen het gevoelsvuur van de Veluwe tot naar Goes overspatte.

De historie toont het, ook Zeeland is ontvankelijk.

Officieele Berichten.

Classis Enumatil.

De Classis Enumatil heeft in hare vergadering van 14 Februari 1900 den Cand. *H. Hangelbroek* praeparatoir geëxamineerd en met alle stemmen beroepbaar gesteld voor de Gereformeerde kerken.

Namens de Classis,
H. SCHOLTEN, *Scriba.*

De Buitengewone Provinciale Synode van Friesland,

werd 14 Februari te Leeuwarden gehouden in de Noorderkerk.

Namens de roepende Kerk opent Ds. J. P. Visscher van Leeuwarden de vergadering ten 10 ure met het laten zingen van Psalm 22:14. Daarna leest de waarnemende praeses Efeze 3, spreekt zijn blijdschap uit, dat de liefde tot den Zendingsarbeid in Friesland begint te ontwaken en gaat voor in gebed.

Uit het nazien der credentiebrieven bleek, dat alle Classes der provincie vertegenwoordigd waren.

Tot praeses wordt gekozen Ds. A. de Geus, tot assessor Ds. H. C. v. d. Brink, tot 1e scriba Ds. P. N. Kruyswijk, tot 2e scriba Ds. A. v. Andel.

Ds. de Geus dankt de Kerk van Leeuwarden voor de voorbereidende maatregelen, die zij genomen heeft om deze Synode te kunnen houden en noodigt Ds. Bakker en br. Maijwald uit als adviseerende leden der Synode zitting te nemen.

De afgevaardigden van de Classes Franeker—Sneek lichten de reden toe, waarom zij Leeuwarden verzochten deze buitengewone Synode saam te roepen.

Na deze toelichting keurt de Synode de handelwijze der Classis Franeker—Sneek goed.

Thans worden de voorstellen in behandeling genomen van de Classes Bolsward—Franeker—Sneek.

Allereerst spreekt de Synode de wenschelijkheid van samenwerking uit.

De Kerk van Heeg wordt erkend als Zendingskerk.

De WelEerw. heer Ds. D. Bakker wordt als Dienaar des Woords aanvaard. Hij zal D. V. 28 Februari bij de Geref. Kerk van Heeg bevestigd worden als missionair Dienaar des Woords.

De Zendingskas der drie Classes wordt overgenomen onder den naam „Provinciale Zendingskas."

De volgende concept-regeling van den arbeid in de Zending onder Heidenen en Mohamedanen voor de Geref. Kerken der provincie werd aangenomen:

CONCEPT-REGELING van den arbeid in de Zending onder Heidenen en Mohamedanen voor de Geref. Kerken der provincie Friesland.

I. *Wijze van samenwerking.*

Art. 1. De Gereformeerde Kerken in Friesland arbeiden saam tot het uitzenden van een Dienaar des Woords, afgezonderd tot den missionairen arbeid op Midden-Java.

Art. 2. Zij wijzen daartoe bij besluit der Prov. Synode eene Kerk, genaamd Zendingskerk aan, die onder medezeggingschap en onder medeverantwoordelijkheid der overige Kerken een missionairen Dienaar des Woords beroept en uitzendt.

Art. 3. De Prov. Synode benoemt telkens voor een jaar uit elke Classis en op voordracht der Classis één deputaat voor dezen gemeenschappelijken Zendingsarbeid met een secundus.

II. *Financiën.*

Art. 4. De Kerken verbinden zich jaarlijks bijeen te brengen *f* 7000.—, hetzij door hare vaste toegezegde bijdragen, te betalen in 3 maandelijksche termijnen, hetzij door collecten.

De Zendingskerk is gemachtigd des noodig een extra collecte uit te schrijven.

Art. 5. Het beheer der Prov. Zendingskas is toevertrouwd aan de Zendingskerk, die hierover éénmaal 's jaars verantwoording doet aan de Prov. deputaten.

De onkosten, door Prov. Zendingsdeputaten en de Zendingskerk te maken, worden vergoed uit de Prov. Zendingskas.

Art. 6. Van alle inkomsten wordt, naar de bepaling der Generale Synode, 10 pCt. gestort in de Zendingskas der Geref. Kerken in Nederland.

Art. 7. De Zendingskerk draagt zorg voor de correcte uitbetaling der toegezegde tractementen enz.

III. *Beroeping en uitzending van een missionairen Dienaar des Woords*

Art. 8. Het werk der beroeping en bevestiging van een missionairen Dienaar des Woords geschiedt door de Zendingskerk in overleg met de Prov. deputaten.

Art. 9. Elke Kerk in Friesland heeft het recht vóór de beroeping de aandacht der Zendingskerk te vestigen op een Dienaar des Woords dien zij voor den missionairen dienst geschikt acht.

Art. 10. Voor de beroeping wonen de Prov. deputaten de Kerkeraadsvergadering der Zendingskerk bij, waarop na onderlinge saamspreking en ingewonnen advies der Prov. deputaten, door den Kerkeraad een tweetal wordt geformeerd. Uit dit aldus opgemaakte tweetal kiest de Kerkeraad den te beroepen Dienaar, nadat hij nog advies van de Prov. Deputaten heeft gehoord aangaande een bepaalden Dienaar uit dit tweetal.

Art. 11. De beroeping wordt ter kennisse gebracht van alle Kerken der Provincie, opdat de gebeden der gemeente kunnen worden opgezonden tot den Troon der genade. Deze bekendmaking geschiedt met gelijk doel, wanneer eene beroeping is aangenomen.

Art. 12. Wanneer een Dienaar des Woords eene beroeping in ernstige overweging neemt, onderwerpt hij zich en de zijnen aan een bevoegd medisch onderzoek. Indien dit gunstig uitvalt, zendt hij zoo mogelijk bericht in van zijne aanneming. Na de aanneming van een beroep zal gehandeld worden naar de Kerkenorde en de geldende Synodale bepalingen.

Art. 13. De uit te zenden Dienaar der Woords vertoeft voor zijne afreis eenigen tijd in de provincie en treedt zooveel mogelijk in de Kerken op.

Art. 14. De Beroepsbrief en de Instructie van den missionairen Dienaar des Woords worden door de Zendingskerk vastgesteld in overleg met de Prov. Deputaten. In de Instructie, welke na ingewonnen advies bij de Deputaten tot de Zending onder Heidenen en Mohamedanen der Generale Synode, moet worden goedgekeurd door de Prov. Synode, moet geheel de positie van den missionairen Dienaar des Woords worden omschreven, zoowel wat aangaat zijn arbeid, tractement en pensioen, als positie bij invaliditeit.

Art. 15. De kosten van uitrusting en overtocht van den missionairen Dienaar des Woords worden aangevraagd uit de Generale Zendingskas der Geref. Kerken in Nederland, zoo de Prov. Kas niet toereikende is.

IV. *Correspondentie en archief.*

Art. 16. De correspondentie, zoo met den missionairen Dienaar des Woords, als met de Gereformeerde Kerken der provincie en die in Nederland, wordt gevoerd door twee gecommitteerden, waarvan de een benoemd wordt door den Kerkeraad der Zendingskerk en de andere door en uit de provinciale deputaten.

Art. 17. De gecommitteerden leggen deze correspondentie geheel over aan den Kerkeraad der Zendingskerk en de prov. deputaten en deponeeren copie er van in het provinciale Zendingsarchief.

Art. 18. Zij publiceeren van de berichten, die door den missionairen Dienaar des Woords worden ingezonden, wat zij noodig achten door middel van de officieele Zendingsorganen en de *Friesche Kerkbode.*

Art. 19. De bewaring van en de zorg voor het Zendingsarchief is aan deze gecommitteerden opgedragen.

V. *Rechtspraak.*

Art. 20. Bij mogelijk conflict tusschen de Zendingskerk en de provinciale deputaten wordt, indien de Prov. Synode de handeling harer deputaten goedkeurt, de beslissing gevraagd aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland; of in spoedeischende gevallen aan de deputaten dezer Synode tot de Zending onder Heidenen en Mohamedanen.

Art. 21. Veranderingen in deze regeling kunnen op elke vergadering worden aangebracht, mits de voorgestelde veranderingen op het agendum voor de vergadering worden geplaatst, gehoord het advies van de deputaten der Generale Synode.

Buitenland.

Duitschland. De getuigenis van den *Kirchenfreund* omtrent den Zuid-Afrikaanschen oorlog.

In bovengenoemd blad lezen wij het volgende:

„In Engeland komt tot onze blijdschap de ontnuchtering uit den imperialistischen zwijmel wel langzaam, maar zij komt. Dat uit den inval en het proces van Jameson alle onheil van de laatste maanden voortgevloeid is, heeft onlangs niemand minder dan lord Balfour in een van zijne redevoeringen erkend, toen hij (eindelijk) van de heillooze werkingen van dien rooftocht en van den verkeerden invloed van de intellectueele bewerkers daarvan sprak. In de kringen der dissenters, die niet onder den invloed zijn van de regeering, was van meet af meer nuchterheid. Nu worden de stemmen, die den geheelen oorlog veroordeelen, menigvuldiger en luider. De predikant van de City Temple, de congregationalist Dr. Parker, heeft reeds voor eenige weken de koningin op den kansel bezworen, dat zij door een moederlijk woord een einde aan den oorlog maken zou. In Exeter Hall, het grootste concertlocaal van Londen, dat thans aan Christelijke jongelingsvereenigingen behoort en dienst doet als Christelijk vereenigingslocaal, heeft een meeting plaats gehad, waar het ophouden van den oorlog en de afzetting van minister Chamberlain geëischt werd, wiens benoeming tot doctor in de rechten door de Protestantsche Universiteit van Dublin de kroon heeft gezet op het rechtsschandaal. Of na de opening van het parlement de betere gezindheid openbaar zal worden, zal afhangen van den loop der krijgsverrichtingen..... Alles wat gij in Engeland over de Boeren gelezen hebt, is niet waar," schrijft een gevangene uit Pretoria. Het woord van Wolseley: „wij zijn enorm bedrogen," blijkt waarheid te zijn.

Ook ten opzichte van de vijandige houding der boeren tegen de zending onder de negers komen berichten en getuigenissen in, welke bewijzen, dat de beschuldigingen, die tegen hen ingebracht werden, zeer moeten beperkt worden, en dat tusschen de regeering van Transvaal en de zendelingen in den laatsten tijd zelfs een zeer vriendschappelijke verhouding bestaat. Zoo betuigt ook Zweedsche zendeling van het station Ekutuleni in Natal in een brief van November 1899, dat de zending nergens in Zuid-Afrika zulke vorderingen maakt, als juist bij de volken, die door de boeren onderworpen zijn. Hij haalt ook voorbeelden aan, waaruit blijkt, dat de boeren zelven de zending hebben gesteund, en schrijft: hij zou het ook daarom zeer betreuren, wanneer de boeren zouden verdrongen worden.

Deze Zweed zegt overigens van de Boeren: „Ik heb hen leeren hoogachten en zij hebben groot vertrouwen in mij gesteld. Slechts zelden komt men in een boerenhuis, waar niet des morgens en des avonds Gods Woord gelezen en door den huisvader gebeden wordt. Deze godsvrucht heeft ook op hen, die oorlog tegen hen voeren, een diepen indruk gemaakt, omdat zij helaas bij Europeanen iets ongewoons geworden is.

Dan haalt deze zendeling de woorden aan die Joubert gebruikt heeft om aan president Kruger de overwinning bij Glencoe te melden, welke woorden wel veel gewagen van de goedheid Gods, maar niets van zich zelven of van de dapperheid zijner soldaten. Ook meldt de schrijver het merkwaardige voorval, waaruit blijkt hoe God ook in dezen oorlog gebleken is, de hoorder der gebeden te zijn.

Zij, die Lion Cachet's worstelstrijd der Transvalers gelezen hadden, wisten wel hoe de vork in den steel zat; doch tot vóór weinige maanden geloofde men èn in Duitschland èn in Frankrijk de voorstellingen, die de Engelschen van de boeren gegeven hadden, en hield men hen daarom voor menschen, die de zending haatten, de kaffers wreed verdrukten, en van godsdienst des harten geheel vreemd waren. Dat de waarheid eindelijk aan den dag kwam, geeft den boeren geen geringen zedelijken steun.

Noord-Amerika. De Gereformeerde leer verdedigd.

In de *Hope* vestigt Dr. N. M. Steffens er de aandacht op, dat indertijd mannen als Harrich Johnson en Dr. P. Cuyler, eenmaal om des lieven vredes wil den raad gaven mannen als Dr. Briggs en Mac Giffert niet kerkelijk te achtervolgen.

Johnson beweerde eenigen tijd geleden zelfs, dat het geschrift van Mac Giffert, waarin de Schrift werd aangerand, een heerlijke vrucht van Amerikaansche geleerdheid werd genoemd, en dit terwijl Johnson predikant is van de Presbyteriaansche kerk. Het blijkt nu echter uit een nieuw geschrift van Dr. Johnson: *Presbyterian Liberty and Law*, dat hij van standpunt is veranderd. In dit geschrift maakt hij onderscheid tusschen de voorwaarden van toelating tot den dienst des Woords. Men zegt, dat hij iedereen, die kenteekenen van bekeering toont, als lid der kerk wil erkennen; maar tot leeraars mogen alleen geordend worden dezulken, die uitdrukkelijk de leer der belijdenis beamen.

Een Methodist, een Arminiaan die de Gereformeerde leer niet beaamt, kan lid van de kerk zijn, maar kan toch niet tot predikant worden beroepen.

Het was te verwachten, dat zich tegen dit geschrift velen zouden opmaken. Er zijn in de Amerikaansch-Presbyteriaansche kerken vele mannen die zich Evangelisch noemen en met de schrifteritiek van Briggs en Giffert niet medegaan, maar die toch ook niets willen weten van een consequente toepassing van de leertucht over allen, die op het een of ander punt van de leer der kerken afwijken. Kon er een middel gevonden worden om de voornaamste ketters te treffen, dan zou nog wel menigeen daarin willen medegaan; maar het zwaard te wetten tegen allen die niet in alles Gereformeerd zijn, daar wil men niet aan. „Wij, die vasthouden aan de kardinale punten van het